ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ & ਅਨੁਸਾਰ

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ & ਹੋਰ.

(2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1620)

ਫਰਵਰੀ 24, 2022

[ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ, ਐਸ. ਰਵੀਂਦਰ ਭਾਟ ਅਤੇ

ਪਾਮਿਦੀਘੰਤਮ ਸ੍ਰੀ ਨਰਸਿੰਘਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ: ਅਨੁਚਛੇਦ 16(2) – ਰੇਲਵੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਰਕੁਲਰ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸ਼ਰਤ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਜਨਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ – ਫੈਸਲਾ: ਇਹ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਕੇਵਲ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਨੁਚਛੇਦ 16(2) ਅਧੀਨ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: ਜਦੋਂ ਕਿ ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਨੁਚਛੇਦ 16 ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਾਰੰਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ, ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਮੰਡੇਟ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਨੀਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 16(2) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਭੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, 'ਵੰਸ਼' ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪਾਰਿਵਾਰਕ ਮੂਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਿਵਾਰਕ ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵਜੋਂ ਵੈਧਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਨੀਤੀ ਕੇਵਲ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਭੇਦਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੈਧ ਅਤੇ ਅਵੈਧ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਰਕੇ ਕੇਵਲ ਵੈਧ ਵੰਸ਼ਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਸਖਤ ਜਾਂਚ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰ.ਬੀ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਚਛੇਦ 16(2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1, ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ

ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਵੀ.ਆਰ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ (2019) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 646 ; [2018] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 281; ਕੇ. ਸੰਥੋਸ਼ਾ

ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਪਾਵਰ ਟ੍ਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ. (2022)II ਕਾਂਤ ਐਲ.ਜੇ. 154 (24.06.2021 ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ); ਯੋਵਰਾਜ ਦਿਗਵਿਜੈ ਖਡਕੇ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ: 2019 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 299 (21.02.2019 ਨੂੰ ਬੋਮਬੇ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ); ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਰੋਹਿਲ ਚੰਦ 2020 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਦਿਲ 157 (24.01.2020 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ); ਵੀ. ਸ੍ਰੀਵੰਥੂ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ.. (2008) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 730 ; [2008] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1201; ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਪੋਸਟਸ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ, (2013) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 310 ; [2012] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 795; ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅੰਕੁਰ ਗੁਪਤਾ (2003) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 704 ; [2003] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 333; ਯੋਗੇਂਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1987) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 631 ; [1987] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 49; ਗਡੂਲਾ ਦਾਸਾਇਆਹ ਬਨਾਮ ਰਾਮਾ ਰਾਓ- ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [1976] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 931 - ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਨਮਿਤਾ ਗੋਲਡਾਰ ਅਤੇ ਅਨਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2010) 1 ਕੈਲ ਐਲ.ਜੇ. 464 – ਮਨਜ਼ੂਰੀ। ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਕਜ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਮੈਨੂ/ਡੀਈ/3595/2014, ਡਬਲਿਊ.ਪੀ(ਸੀ) ਨੰ.9008/2014 ਮਿਤੀ 19.04.2014 – ਮਨਜ਼ੂਰੀ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2018] 13 ਐਸਸੀਆਰ 281 ਪੈਰਾ 2 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2008] 11 ਐਸਸੀਆਰ 1201 ਪੈਰਾ 8 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2012] 12 ਐਸਸੀਆਰ 795 ਪੈਰਾ 8 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2003] 3 ਸਪਲ. ਐਸਸੀਆਰ 333 ਪੈਰਾ 8 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1987] 2 ਐਸਸੀਆਰ 49 ਪੈਰਾ 8 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1961] 2 ਐਸਸੀਆਰ 931 ਪੈਰਾ 9 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1620 ਦਾ 2022.

ਪਟਨਾ ਦੇ ਉੱਚ ਨਿਆਂਕਾਲਯ ਵਿੱਚ 18.01.2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ, ਸਿਵਿਲ ਰਿਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 18153 ਦਾ 2017.

ਮਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਰਨ, ਸਤਿਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਰਨ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ.

ਮਿਸ ਮੀਰਾ ਪਟੇਲ, ਬੀ.ਕੇ. ਸਤੀਜਾ, ਮਿਸ ਸੀਮਾ ਬੇਂਗਾਨੀ, ਮਿਸ ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਵਰਮਾ, ਰਾਜ ਬਹਾਦੁਰ ਯਾਦਵ, ਅਮਰੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਪਾਮਿਦੀਘੰਤਮ ਸ੍ਰੀ ਨਰਸਿੰਘਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ.

2. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਉੱਠਣ ਵਾਲਾ ਛੋਟਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰੇਲਵੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸ਼ਰਤ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਜਨਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਿਕਾਊ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ **ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਵੀ.ਆਰ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ** ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਸੀਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਇਨਕਾਰ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਣ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 16(2) ਅਧੀਨ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਤੱਥ:

3. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਜਗਦੀਸ਼ ਹਰੀਜਨ ਭਾਰਤੀ ਰੇਲਵੇਜ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ 16.11.1977 ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਹਰੀਜਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪਤਨੀਆਂ ਸਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2, ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਦੇਵੀ, ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਕਾ ਦੇਵੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਹਰੀਜਨ ਦੀ 24.02.2014 ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ 17.05.2014 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੌਤੇਲੇ ਪੁੱਤਰ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਸੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਨੂੰ 24.06.2014 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1, ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਜਿਹੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਭਾਗੀ ਅਪੀਲ 30.12.2015 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਫਿਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ…

ਪਟਨਾ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 19.07.2017 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਟਨਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ **ਉਮਰ ਗੋਲਾਦਾਰ ਅਤੇ ਅਨ੍ਹ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਓਰਸ.**(2010) 1 ਕੈਲ. ਐਲ.ਜੇ 446 ਅਧੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੇਲਵੇਜ਼ ਦੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੀਨਾਂਕ 02.01.1992 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਰੰਤੂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਤਰਕ:

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਮਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਰਨ, ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਸਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਵੀ.ਆਰ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੇ, ਇਸੇ ਸਰਕੂਲਰ ਅਤੇ ਰੇਲਵੇਜ਼ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉਮਰ ਗੋਲਾਦਾਰ (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ.ਆਰ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ. ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

5. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਰਾ ਪਟੇਲ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਘ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮਾ ਸਰਕੂਲਰ ਨੰਬਰ ENG(II)/2018/RC-1/5 ਦੀਨਾਂਕ 21.03.2018 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੀਨਾਂਕ 02.01.1992 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਬਚੇ ਵਿਧਵਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਪੁੱਤਰਾਂ/ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਪਰ ਸਿਰਫ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ:

6. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਕੋਈ ਰੇਸ ਇੰਟੈਗਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ.ਆਰ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸਰਕੂਲਰ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਫੈਸਲਾ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪੈਸੇਜ਼ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ:

"14. ਪਰੰਤੂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਮਸਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰੇਲਵੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਰਤ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਜਨਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਨੂੰਨ ਆਦਿ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ) ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਹੋਵੇ....

16. ਮੁੱਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਲਕ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਜਾਇਜ਼ ਬੱਚਿਆਂ

ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਰਾਜ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ। ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਮੁਫਲਿਸੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਸਰਕੁਲਰ ਦਾ ਅਸਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਜਨਮਿਆ ਬੱਚਾ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰੇ, ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਜਨਮਿਆ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਬਾਹਰੂ ਸ਼ਰਤ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਹੈ।

17. ਭਾਵੇਂ ਸੰਕੀਰਣ ਵਰਗੀਕਰਣ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਰੇਲਵੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਰਕੁਲਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵਰਗ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਜਨਮਿਆ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਜਨਮਿਆ ਬੱਚਾ ਹੀ ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਅਨੁਦਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਉਦੇਸ਼, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਮੁਫਲਿਸੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਮਝਦਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਜਾਂ ਹਾਲਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਾਦੀ ਸੋਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ, ਵੱਡੀ ਵਿਆਹਤਾ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾਫਜ਼ਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਕੇਵਲ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਆਹ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਜਨਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਾਂ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨੇ ਗਏ ਲਾਭਾਰਥੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਰਗ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਸ਼ਰਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਸੰਤੁਲਨ ਹੈ। ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪੇ ਨਹੀਂ ਚੁਣਦੇ। ਭਾਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਵਿਆਹ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਦਯਾਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਰਿਮਾ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੈ ਅਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਾਰੰਟੀ ਨਾਲ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੈ।

...

18. ਇੱਕ ਵਰਗ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਮਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਬਹੁਪਤਨੀ ਸੀ, ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਗਰਿਮਾ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਘਾਤ ਪਹੁੰਚਾਉਣਗਾ ਅਤੇ ਹਾਰਨੇਸ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਗਰਿਮਾ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਗਾ। ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਰਗ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਭੇਦਭਾਵ

ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ — ਜਾਇਜ਼ ਬੱਚੇ।

7. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਮਦਰਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਜੰਮਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਵਿਆਹ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹਮਦਰਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਇੱਕ ਵਰਗ ਵਿਚਕਾਰ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਨੀਤੀ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਾਇਜ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਰਗ ਦਾ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਗਰਿਮਾ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਗਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੁਣ ਕਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

8. ਬਰਾਬਰੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸਮਾਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਡਾ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਤਕਰਾ ਹੈ ਵੰਸ਼, ਜੋ ਆਰਟੀਕਲ 16(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਵਿਚ ਵੀ. ਸ਼ਿਵਮੂਰਤੀ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ.3 ਦਾ ਰਾਜ , ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਕੇਵਲ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਿਆਲੂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਪਵਾਦ ਹਨ ਆਮ ਨਿਯਮ ਜੇ ਉਹ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਨੀਤੀਗਤ ਵਿਚਾਰ। 4 ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਨਾ ਹੀ ਉਚਿਤ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ।

9. ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਮਦਰਦ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਅਨੁਛੇਦ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਾਰੰਟੀ, ਦਇਆਵਾਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ, ਤਰਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਨੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ, ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 16(2), ਮੂਲ ਦੇ ਸਮੇਤ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, 'ਉਤਰਨਾ' ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੂਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ।5 ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਹਮਦਰਦ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵਜੋਂ ਜਾਇਜ਼ਤਾ। ਨੀਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਮਰੇ ਹੋਏ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਕੇ ਮੂਲ ਅਤੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਜਾਇਜ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣਾ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਸਖਤ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਵਰਗੀਕਰਨ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ V.R. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਨਾਹੀ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਰਨਾ ਮੂਲ ਦੇ. ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਧਾਰਾ 16(2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

10. ਅਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਪੰਕਜ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, 6 ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ (ਜਸਟਿਸ ਐਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ) ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤਰਸ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਧਾਰ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਸੰਘੀ ਜੇ.

ਦੁਆਰਾ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"22. ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਠਯ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹੈ - 'ਵੰਸ਼' ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੇਦਭਾਵ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ, ਅਨੁਚਛੇਦ 16(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫਿੱਟ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੰਸ਼, ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ (ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ), ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ 'ਦੂਜੀ' ਪਤਨੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ, ਚਾਹੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਅਕਸਰ ਗੰਭੀਰ ਸਮਾਜਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ।" ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਿਰੀਖਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਪੱਧਰ 'ਤੇ - "ਵੈਧਤਾ" ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰੀ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਨਿਯਮ ਅਨੁਚਛੇਦ 16(2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

11. **ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਉੱਠਣ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਈ.ਕੇ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ, 18.01.2018 ਨੂੰ ਪਟਨਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੀ ਡਬਲਯੂ ਜੇ ਸੀ ਨੰਬਰ 8153 ਦੇ 2017 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1, ਸ੍ਰੀ ਮੁਕੇਸ਼* ਕੁਮਾਰ, ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਜਾਂਚਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਹਮਦਰਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

12. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਉਠਾਉਣਗੀਆਂ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ
ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate